

یاسای وهزارهتی رۆشنبیری

بهناوی خوای بهخشنده و میهره بان

بهناوی گه له وه

ئهنجومه نی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

ژماره ی بریار: ۳۶

میژووی بریار: ۱۶/۱۱/۱۹۹۲

«بریار»

به پێی ی حکومی برگه ی (۱) له ماده ده ی (۵۶) ی یاسای ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ له سه ر پێشینیاری وهزیری رۆشنبیری و بریار له سه ردانی ئهنجومه نی وهزیران، ئهنجومه نی نیشتمانیی کوردستانی عێراق له دانشستنی رۆژی ۱۲/۱۱/۱۹۹۲ دا بریاری ده رکردنی ئه م یاسایه ی دا:

یاسای ژماره (۱۱) سالی ۱۹۹۲

یاسای وهزارهتی رۆشنبیری

ماده ی یه که م:

مه به ست له م وشانه ی خواره وه ماناکانی ته نیشتیانه:

- ۱- هه رتیم: هه رتیمی کوردستانی عێراق.
- ۲- وهزارهت: وهزارهتی رۆشنبیری هه رتیم.
- ۳- وهزیر: وهزیری رۆشنبیری هه رتیم.
- ۴- بریکاری وهزارهت: بریکاری وهزارهتی رۆشنبیری هه رتیم.

ماده ی دووه م:

وهزارهت به دیهتانی ئه م ئه رکانه ی له ئه ستویه:

- ۱- پاراستنی ره سه نایه تی ی رۆشنبیری کوردی و پێشخستنی به شیوه یه ک که له گه له به ها ره وه ستی یه کانی کۆمه لگای کورده واری و ئامانجه کانی بزووتنه وه ی رزگار یخوازی کوردستانی و ئاوا ته ده یوکراتی یه کانی و گه شه پیدانی گیانی گونجان و بریایه تی له نێوان کۆپروکالانی گه لی کوردستاندا به گونجی و به ستنی په یوه ندیی رۆشنبیری له نێوان گه لی کورد و گه لانی ناوچه که و جیهاندا.
- ۲- پشتگیری کردن وهاندانی بزووتنه وه ی دانان و وه درگیان و بلا و کردنه وه له هه رتیمدا و یاری ده دانی نووسه ران و ئه ده بیان و شاعیران و هونه رمه ندان به له چا پدان و بلا و کردنه وه ی به ره مه کانیان.

۳- دامه‌زrandنی ده‌زگایه‌ک بو چاپه‌مه‌نی ورۆژنامه‌گه‌ری و بلاو‌کردنه‌وه و دابه‌شکردن.

۴- دامه‌زrandنی کتیب‌خانه‌یه‌کی نیشتمانی بو هه‌ریم.

۵- دامه‌زrandنی مه‌ل‌به‌ندیکی گشتی بو هونه‌ردکان.

۶- هاندانی به‌هره‌ی نه‌ده‌بی و هونه‌ری و زانستی و وه‌رزشی خولقی‌نه‌ری لاو.

۷- بایه‌خدائیکی بابه‌تی به‌رۆش‌نبیری مندال به‌ئه‌ده‌ب و هونه‌ره‌وه.

۸- پشتگیری کردن و هاندانی بزوتنه‌وه‌ی شانۆگه‌ری و هونه‌ره‌ میلی یه‌کان و پیشه‌سازی سینه‌مای کوردی.

۹- پشتگیری کردن و هاندانی یه‌کیتی و ریک‌خراو و یانه‌و تیپه‌ رۆش‌نبیری و نه‌ده‌بی و هونه‌ری و زانستی یه‌کان.

۱۰- سازدانی میه‌ره‌جان و دیدار و کۆری رۆش‌نبیری و نه‌ده‌بی و وه‌رزشی و ریک‌خستنی پیشانگای هونه‌ری شیوه‌کاری.

۱۱- بووژاندنه‌وه‌ی سامانی نه‌ته‌وایه‌تی ی میلی له‌گشت بواره‌کانی دا(نه‌ده‌ب هونه‌ر، پیشه‌ میلی یه‌کان) و دامه‌زrandنی نه‌نتیکه‌خانه‌ی تاییه‌تی بویان و پشتگیری و فراوانکردنی نه‌وانه‌ی هه‌ن.

۱۲- گه‌ران بو دۆزینه‌وه‌ی شوینه‌واره‌کان و پاراستنیان و وه‌رگرتنه‌وه‌ی نه‌وانه‌ی له‌ده‌ره‌وه‌ی هه‌ر‌تیمان و دامه‌زrandنی نه‌نتیکه‌خانه‌یه‌کی نیشتمانی و نه‌نتیکه‌خانه‌ی ناو‌خۆبی بویان و پشتگیری و فراوانکردنی نه‌وانه‌ی هه‌ن.

۱۳- ده‌رکردنی رۆژنامه‌یه‌ک که‌ببیته‌ ئۆرگانی حکومه‌تی هه‌ریم.

۱۴- دامه‌زrandنی چه‌ند ئیزگه‌یه‌کی رادیۆ و تله‌فزیۆن.

۱۵- دامه‌زrandنی ئازانستیکی ده‌نگ و یاس.

۱۶- پشتگیری کردن و هاندانی بزوتنه‌وه‌ی وه‌رزشی و که‌شفی و لاوان له‌ هه‌ر‌تیمان.

ماده‌ی سێ یه‌م:

۱- وه‌زیر سه‌رۆکی بالای وه‌زاره‌ته‌وه‌ و به‌رپر‌سیاره‌ له‌ رۆ نیشاندانی له‌کاره‌کانیدا و سه‌ره‌رشتی و چاودێری کردنی چالاک‌ی یه‌کانی هه‌رله‌ویشه‌وه‌ نه‌و بریار و فه‌رمان و رێنمایی یانه‌ ده‌رده‌چن که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ نه‌رکه‌کانی وه‌زاره‌ت و ده‌زگاکانی یه‌وه‌ له‌رووی یاسایی و به‌رتوبه‌ردن و هونه‌ری یه‌وه‌ هیه‌ له‌چوار چێوه‌ی نه‌م یاسا و په‌یره‌و رێنمایی یه‌ کارپێکراوه‌کانی تر‌دا. هه‌روه‌کو له‌به‌رده‌م نه‌نجومه‌نی و دزیراندا به‌و مانایه‌ی که‌ نه‌ندامیکی هاویه‌شیتتی به‌رپر‌سیاره‌.

۲- بریکاری وه‌زاره‌ت نه‌و نه‌رکانه‌ به‌جێ دیتنی که‌وه‌زیر بویانی دیاری ده‌کا.

ماده‌ی چواره‌م:

وه‌زاره‌ت له‌م دام و ده‌زگا و به‌رتوبه‌ریتتی یانه‌ پێکدی:

۱- نووسینگه‌ی وه‌زیر.

۲- نووسینگه‌ی بریکاری وه‌زاره‌ت.

۳- به‌رتوبه‌ریتتی گشتی دیوانی وه‌زاره‌ت که‌له‌م به‌رتوبه‌ریتتی یانه‌ پێکدی:

۱- به‌رتوبه‌ریتتی ئیباره‌وه‌ که‌سان.

- ب- بهر توده بهر ریتی ی ژم تیریاری و پیتدا چوونه وه .
 ج- بهر توده بهر ریتی ی نه خسه دانان و به دوادا چوون .
 د - بهر توده بهر ریتی په یو نندی .
 ه - دایه ردی قانونی .
 ۴- بهر توده بهر ریتی ی گشتی روشنبیری و هونه ر که له م بهر توده بهر ریتی یانه پیتکدی:

- ۱- بهر توده بهر ریتی ی دانان و وه رگتیران و بلا و کر دنه وه .
 ب- بهر توده بهر ریتی ی هونه ره شیوه کاری یه کان .
 ج- بهر توده بهر ریتی ی سینه ماوشانو .
 د - دایه ردی روشنبیری مندال .
 ه - بهر توده بهر ریتی ی هاندانی زانستی .
 و- بهر توده بهر ریتی ی سامانی میللی .
 ز- بهر توده بهر ریتی ی لیکو لینه وه ی ناواز و موسیقا .
 ح - بهر توده بهر ریتی ی روشنبیری تور کمانی .
 ط- بهر توده بهر ریتی ی روشنبیری ناشووری .
 ی- بهر توده بهر ریتی یه کانی روشنبیری له پار تیزگاکانی هه ریمدا .
 ک- خانە ی جل و بهرگی کوردی .

- ۵- بهر توده بهر ریتی ی گشتی شو تینه واره کان که بهر توده بهر ریتی یه کانی شو تینه واری پار تیزگاکانی هه ریمی پتوه دبه ستر تینه وه .
 ۶- بهر توده بهر ریتی ی گشتی ی راگه یان دن که له م بهر توده بهر ریتی یانه پیتکدی:
 ۱- بهر توده بهر ریتی ی رادیو ته له فزیون .
 ب- بهر توده بهر ریتی ی نازانسی دهنک و باسی کوردستان .
 ۷- بهر توده بهر ریتی ی گشتی ی ودرزش و لاوان که بهر توده بهر ریتی یه کانی ودرزش و لاوانی پار تیزگاکانی هه ریمی پتوه دبه ستر تینه وه .
 ۸- ده زگای چاپه مه نی و روژ نامه گه ری و بلا و کر دنه وه و دابه شکر دن که به پی ی پهیره و تیکی تاییه تی دادمه ز تیری .

مادده ی پتتجه م:

وه زبر بوی هه یه لیژنه ی هه همیشه بی و کاتی به مه به سستی به دی هیتانی نه و نه رکانه پیتکبیتنی که له مادده (۲) ی نه م یاسایه دیاری کراوون .

مادده ی شه شه م:

یه که م: قه واره ی ریک و پیتکی ی و هزاره ت و ده سه لاته کانیا ن پتیره و تیکی تاییه تی دیاری ده کرتین .

دووه م: وه زبر بوی هه یه له کاتی پتویستندا ، بهر توده بهر ریتی و به ش و لقی نوی پیتک بهیتنی .

ماددهی هه تهم:

وهزیر بۆی هه یه هه ندی له ددهسه لاته کانی خۆی به سه رهۆکی دایه ره سه رهکی یه کانی وه زارده ت بسپیترئ.

ماددهی هه شتتم:

ئهو یاساو بریارو په یه رهوو رهنمایی یانه ی تایبه تن به رهۆشنیبری وهونه رو وه ره زش ولوانه وه وه له حوکمه تی ناوه ندی یه وه دهرچوون، وه هاداده نرین که له کاریت کردندا دهبن تا وه خستی دهرکردنی ئه وانه ی جیگه یان ده گرنه وه یا هه لده وه شینرینه وه به مه رجئ له گه ل ئاواته کانی گه لی کوردستان وه حوکمه کانی ئه م یاسایه دا ناکۆک نه بن.

ماددهی نۆیه م:

ده بی وه زیره په یه ونه داره کان حوکمه کانی ئه م یاسایه جئ به جئ بکه ن.

ماددهی ده یه م:

ئه م یاسایه له رهۆژی بلا وه کردنه وه ده یه وه له رهۆژنامه ی ره سمیدا کاری پی ده کری.

نهژاد احمد عزیز ناغا

و/سه رهۆکی نه نچومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق

«هۆیه کانی دهرکردنی ئه م یاسایه»

له بهر ئه م ما وه دوو ره دهرتێژی که گه لی کورد و که مه نه ته وه ایه تی یه کان له کوردستاندا دوو چاری چه وساندنه وه ی رهۆشنیبری و خنکاندن ئایه ولۆجی و کوشتنی گیانی خولقاندن وته قه لای شیواندن میژوو ی رهۆشنیبری و سپنه وه ی شیوازی ئاواته نه ته وه ایه تی یه کانی بووبوون به تایبه تیش که ئیستا وا هه لیکی میژوو یی هه لکه وه تووه تا گه لی کوردستانی عیراق به دیموکراتیه ت و هه لیزاردنی نوینه ره کانی بۆ په ره مانیککی دیموکراتی و پیتکه پیتانی ئه نچومه نی وه زیرانی خۆی شادبی، ئینجا له بهر پتیوستی ی بوونی وه زاره تیک که با یه خ به رهۆشنیبری و راگه یاندن و بلا وه کردنه وه وهونه رو وه ره زش وه ره کاروباریک بدا که په یه ونه یی به م ئه ره که جۆزاو جۆرانه وه هه بی، ئه م یاسایه دهرکرا.